

חק לישראל – פרשת דברים יום ה'

נביא – ישעיה פרק א' כב'–כו'

(כב) כִּסְפֶךָ הָיָה לְסִיגִים סְבָאָךָ מְהוּל בְּמַיִם: (כב) כספך הזה לפסולא וחמריך מערב במיא:

(כג) שְׂרִיף סוּרְרִים וְחֻבְרֵי גִנְבִים כְּלוּ אֶהֱב שְׁחַד וְרִדְף שְׁלֹמֹנִים יְתוּם לֹא יִשְׁפֹטוּ וְרִיב אֶלְמָנָה לֹא יָבֹא אֲלֵיהֶם: (כג) רברביך מרדין ושותפין לגנבין כולהון רחמיין לקבלא שוחדא אמרין גבר לחבריה עביד לי טב בדיני ואשלם לך בדינך דין יתמא לא דינין וקבילת ארמלתא לא עלת לקדמיהון:

(כד) לְכֵן נָאִם הָאָדוֹן יְהוָה עֲבָאוֹת אֲבִיר יִשְׂרָאֵל הוּא אֲנַחֵם מִצָּרֵי וְאֲנַקְמָה מִאֲוִיבֵי: (כד) בכן אמר רבון עלמא יי צבאות תקיפא דישראל קרתא ירושלם אנא עתיד לנחמותה ברם וי לרשיעיא כד אתגלי למעבר פורענות דין מסנאי עמי ואתיב נקמא לבעיל דבבי:

(כה) וְאֲשִׁיבָה יָדֵי עֲלִיף וְאֶצְרֹף כְּבֹר סִיגִיף וְאֶסִּירָה כָּל בְּדִילִיף: (כה) ואתיב מחת גבורתי עלך ואברר כמא דמנקן בבוריתא כל רשיעיא ואעדי כל חובך:

(כו) וְאֲשִׁיבָה שִׁפְטֵיךָ כְּבָרְאֲשֵׁנָה וְיַעֲצִיף כְּבַתְחֻלָּה אַחֲרֵי כֵן יִקְרָא לָךְ עֵיר הַצֶּדֶק קָרְיָה נְאֻמָּנָה: (כו) ואמני ביי דיני קושטא תקנין כבקדמיתא ומלכי מלכך כד מן אולא ובתר כן יתקרי לך קרתא דקושטא קרתא מהימנתא:

רש"י

יתום לא ישפטו וריב אלמנה לא יבא אליהם כלל:

(כד) נאם האדון – שהכל שלו וזידו לעקור אתכם מארצכם ולנטוע זה אחרים. אביר ישראל – תקפו של ישראל. הוא – לשון הזמנה והכרזה ודומה לו הוא ונוסח מארץ צפון (זכריה ב' י') וידעו הכל כי אנחם מצרי שהכעיסוני במעשיהם:

(כה) ואשיבה ידי עליך – מכה אחר מכה עד כלות הפושעים. לשון צורית סבו"ן צלע"ז ולשונו לשון נקיון כמו וצר לצב (תהלים כ"ד) ע"ש שהוא מנקה הבגד מכתמיו סיגך האמור למעלה כמו כספך היה לסיגים תערובת נחשת בכסף קרוי סיג אף כאן תערובת רשעים עם הכשרים אני אכלה הפושעי' שהם הסיג. כל דיליך – בדיל המעורב בכסף כלומר הרשעים שצד דיל אשטיי"ם צלע"ז:

(כו) כבראשונה – לעמיד לכם שופטים כשרים. עיר הצדק – כבתחלה לך ילין זה:

(כב) כספך היה לסיגים – שהיו עושין מעות נחשת ומלפין אותן בכסף להונות בהם. סבאך מהול מים – משקים שלכם מעורבים במים כדליתא צפסיקתא, מהול מעורב ואין לו דמיון במקרא ומ"א פותר לשחוק אמרתי מהולל (קהלת ב' ב') מעורבב:

(כג) סוררים – סרים מן הדרך הישרה. ורודף שלמונים – תשלומין ת"י אמרין גבר לחבריה עביד לי טב דדיני ואשלם לך דדינך שופט שהיה גזלן והנגזל לועק עליו בפני שופט אחר, זה אומר לו דקני היום ואני אשלם גמולך כשיעקו עליך בפני הוי רודף תשלום גמולות. וריב אלמנה לא יבא אליהם – האלמנה באה ללעוק והיתום יולא וזו פוגעת בו ושאלתו מה הועלת צלעקתך לפני השופט והוא אומר כל היום הזה יגעתי לו במלככה וסופו לא הועלתיו וזו חוזרת לאחוריה ואומרת ומה זה שהוא איש לא הועיל אני לא כ"ש הוי

חק לישראל – פרשת דברים יום ה'

כתובים – תהילים פרק קז' מא'–מג' פרק קח א'–ב'

(מא) וַיִּשְׁגַּב אֲבִיוֹן מְעוֹנָי וַיִּשֶׁם כְּצֶאֱן מִשְׁפָּחוֹת: (מא) וכד תבו לאוריתא שגב חשיכא ממסככותא ושוי היך עאני גניסא:
 (מב) יִרְאוּ יִשְׂרָאֵל יִשְׁמָחוּ וְכָל עוֹלָה קִפְצָה פִּיהָ: (מב) חמון תריציא ויחדון וכל מרי שקרא שור פומא ואתחסם:
 (מג) מִי חָכֵם וַיִּשְׁמַר אֱלֹהִים וַיִּתְּבוּנְנוּ חֲסֵדֵי יְהוָה: (מג) מן חכימיא וינטור אלין ויתבוננו חסדיא די:
 קח (א) שִׁיר מְזֻמָּר לְדָוִד: (א) שירא ושבחא על ידא דדוד:
 (ב) נִכּוֹן לְבִי אֱלֹהִים אֲשִׁירָה וְאֶזְמְרָה אֵף כְּבוֹדִי: (ב) תקיל לבי אלהים אשבח ואזמר לחוד איקרי:

רס"י

(מא) וַיִּשֶׁם כְּצֶאֱן מִשְׁפָּחוֹת – וישם האביון – וישם משפחות – וישם האביון – וישם משפחות זרעו כללן רבים:
 (מב) קפלה – סתמה כמו לא תקפוץ את ידך
 (מג) רס"י ט"ו):
 (ב) נכון לבי – נאמן עמך. אף כבדי – מה שאני משורר כד. ד"א אף כבדי – אף לפי כבדי לא אמנע לשורר לו ולא אחלק לעלמי כבוד:

משנה – בכורות פרק ה'

(א) כָּל פְּסוּלֵי הַמִּקְדָּשִׁין (הַנֶּאֱתָנוּ לַהֲקַדְּשׁוֹ), נִמְכָּרִין בְּאַטְלִיז (וְנִשְׁחָטִין בְּאַטְלִיז) וְנִשְׁקָלִין בְּלִטְרָא, חוּץ מִן הַבְּבוּר וּמִן הַמַּעֲשֵׂר, שֶׁהֵנִיחָן לַבְּעָלִים. פְּסוּלֵי הַמִּקְדָּשִׁין הֵנִיחָן לַהֲקַדְּשׁוֹ. וְשׂוֹקְלִין מִנֶּה כְּנֶגֶד מִנֶּה בְּבָבוּר:
 רע"ב – (א) כל פסולי המוקדשין – קדשים שנפל בהן מום, אם מוכרין אותן בזוקר, טובת הנאה להקדש הוא. הלכך נמכרים בזוקר, דהיינו שוק שמוכרים בו שאר זכר חולין ושם נמכרין בזוקר: ונשקלין בליטרא – להמכר כדרך שהקדשים מוכרים זכר חולין. דמתוך שיכולים למכור בזוקר, מוסיפים בדמים כשפודים אותם מן ההקדש: חוץ מן הזכור ומן המעשר – שאם נמכרים בזוקר הנאתן לבעלים. זכור הנאתו לכהן, זכר זכור נאכל לכל אדם והכהן מוכרו ונוטל דמיו, ולכהן קרי בעלים של זכור. ומשום הנאת הדיוט לא מזלזלין בקדשים לנהוג בהן
 (ב) בית שמאי אומרים, לא ימנה ישראל עם הכהן על הבבור. בית הלל מתיירין, ואפלו נכרי. בכור שאחזו דם, אפלו הוא מת, אין מקיזין לו דם, דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים, יקוי, ובלבד שלא יעשה בו מום. ואם
 מנהג חולין למכרן בזוקר, אלא בזיתו, ואע"פ שלא יקפאו עליהם בני אדם כל כך. ואין נשקלים בליטרא אלא בזומד, ואם יפסיד לית לו זה: ושוקלין מנה כנגד מנה בזכור – שאם יש לו חתיכת זכר חולין שנשקלה בליטרא, יכול לשקול זכר כנגדה. אבל מעשר אין שוקלים מנה כנגד מנה, דמיחזי כאילו מוכרו, ובהמת מעשר אסור למכרה כלל משום דלא כתיב זה לא יפדה כדרך שכתוב בזכור, אלא לא יגאל, ושנינו בספרי זכור שנאמר זו לא יפדה הוא נמכר, מעשר שנאמר זו לא יגאל אינו נמכר לא חי ולא שחוט לר תמים ולא בעל מום:

חק לישראל – פרשת דברים יום ה'

עֲשֵׂה בּוֹ מוֹם, הֲרִי זֶה לֹא יִשְׁחַט עָלָיו. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר יִקִּיז, אֶף עַל פִּי שֶׁהוּא עוֹשֶׂה בּוֹ מוֹם:

מקיזין לו דם – ואפילו במקום שאינו עושה בו מום. דמתוך שאדם זהול על ממונו, אי שריית ליה במקום שאין עושה בו מום, אחי למעבד במקום שעושה בו מום: ובלבד שלא יעשה בו מום – שלא יסדוק ראש אצנו או ניב שפתיו במקום שלא יוכל לחזור ולהרפא. דסברי רבנן, כל שכן דאי לא שריית ליה במקום שאין בו מום אחי למעבד אפילו במקום שיש בו מום, אם הוא לריך להקני מאותו אבר, ולא יניחנו שימות. ואע"פ שהוא הטיל המום צידו, ישחט עליו. והלכה כר' שמעון:

רע"ב – (ב) לא ימנה ישראל עם הכהן – לאכול עמו בחבורה מבשר זכור בעל מום, שאין נמנין על הזכור אלא חבורה שכולה כהנים, דכתיב (במדבר יח) ובשרם יהיה לך כחזה ושוק כהנים אין, ישראל לא, אף זכור בין תמים בין בעל מום כהנים אין, ישראל לא: וזית הלל מחירין ואפילו נכרי – דכתיב (דברים יב) כלבי וכאיל, מה לבי ואיל אפילו נכרי, אף זכור נמי. וקרא דכתיב (במדבר יח) ובשרם יהיה לך כחזה התנופה וכשוק הימין, בזכור תמים דוקא משתעי: שאחזו דם – חולי שהוא מסתכן בו מריבוי הדם: אין

(ג) הצורים באין הבכור, הרי זה לא ישחט עולמית, דברי רבי אליעזר. וחקמים אומרים, פשיילד לו מום אחר, ישחט עליו. מעשה בזכר של רחלים זקן ושערו מדלדל, ראשו קסדור אחר, אמר, מה טיבו של זה. אמרו לו, בכור הוא ואינו נשחט אלא אם כן היה בו מום. נטל פגיון וצדם באזנו, ובא מעשה לפני חקמים והתירוהו. ראש שהתירו, והלך וצדם באזני בכורות אחרים, ואסרו. פעם אחת היו תינוקות משחקין בשדה וקשרו זנבות טלאים זה לזה, ונפסקה זנבו של אחד מהם והרי הוא בכור, ובא מעשה לפני חקמים והתירוהו. ראשו שהתירו, והלכו וקשרו זנבות בכורות אחרים, ואסרו. זה הפלל, כל שהוא לדעתו, אסור. ושלא לדעתו, מתיר:

להזקין כל כד: פגיון – סכין שיש לו שתי פיות קרוי פגיון: והתירוהו – אע"פ שהנכרי נחזין להטיל בו מום, כיון דשלא מדעת ישראל עשה, שלא נחזין לעשות נחת רוח לישראל: ראה שהתירו והלך וצדם באזני בכורות אחרים – כדי לעשות נחת רוח לישראל, נעשה כאילו אמר לו ישראל שיעשה ואסור: היו תינוקות משחקים – וארכיכא לאשמועינן קסדור נכרי ותינוקות. דאי אשמועינן קסדור, הוה אמינא דנכרי הוא דשרי דליכא למגזר דילמא אחי למסרך וללמוד להטיל מום בקדשים דסרכיה דנכרי לא אכפת לן שהרי נהוג הוא באיסורין, אבל קטן דאי שריית ליה אחי למסרך אימא לא. ואי אשמועינן תינוקות, הוה אמינא תינוק הוא דשרו רבנן, דמאן דחזי לא אחי למימר נמי אי הוה שדי

רע"ב – (ג) האורס – הפוגם. ובכהן איירי שפוגם אוזן הזכור כדי שיהיה חולין צידו: הרי זה לא ישחט עולמית – ואפילו נפל בו מום אחר. משום קנס, לפי שעבר והטיל מום בקדשים. שהמטיל מום בקדשים סופג את הארבעים, ואפילו עשה מום בצעל מום, דכתיב (ויקרא כב) כל מום לא יהיה בו, קרי ביה לא יהיה בו, שלא יטיל בו מום, ומדהוה ליה למכתב מום, וכתיב כל מום, לרבות אפילו בעל מום שלא יטיל בו מום: כשיוכל לו מום אחר ישחט עליו – ואפילו באותו מום עצמו אם מת המטיל את המום, בנו שוחט אחריו על אותו המום. דלדידיה קנסו רבנן, לבריה לא קנסו רבנן. וכן הלכה: ושערו מדולדל – לפי שלא נגזז מעולם: קסדור – ממונה מהמלך: מה טביו של זה – שהניחוהו

חק לישראל – פרשת דברים יום ה'

מוס: ושלח לדעתו מותר – לאתווי אס היה ישראל מסיח לפי תומו ואומר צפני הנכרי זכור זה אס נפל צו מוס היינו אוכלים אותו ושמע הנכרי והטיל צו מוס, מותר:

ציה גדול מומח הוה משתרי, דקטן בצדול לא מיחלף, אבל נכרי גדול לאתי לאחלופי בצדול ישראל אימח לא, כריכי: כל שהוא לדעתו אסור – לאתווי גרמא, כגון שוליד הבהמה במקום שיש צו בצול כדי שתכשל צו ויפול צה

(ה) הָיָה בְּכוֹר רוֹדְפוֹ, וּבְעֵטוֹ וְעֵשָׂה בוֹ מוֹם, הָרִי זֶה יִשְׁחוּט עֲלָיו. כָּל הַמוֹמִין הָרְאוּיִין לְבוֹא בְיַד אָדָם, רוֹעִים יִשְׂרָאֵל נְאֻמָּנִים, וְרוֹעִים כְּהֲנִים אֵינָן נְאֻמָּנִים. רָבֵן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר, נְאֻמָּן הוּא עַל שֶׁל חֲבֵרוֹ וְאֵינוֹ נְאֻמָּן עַל שֶׁל עֲצָמוֹ. רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, הַחֲשׂוֹד עַל דְּבַר, לֹא דָנוּ וְלֹא מְעִידוֹ:

של כהן אחר, דחיישין לגומלים, דסבר אעידנו עכשיו, ויהא גומל לי כשיתן לי ישראל זכור תס והטיל צו מוס ויבוא כהן זה ויעידני שמאליו נפל צו מוס: רבן שמעון צו גמליאל אומר נאמן הוא על של חברו ואינו נאמן על של עצמו – רבן שמעון צו גמליאל פליג אהנא קמא וסבר ללא נחשדו כהנים אלא על זכור עצמו שכבר נתנו לו ישראל. אבל על של חברו צו רבן צוין אחר לא נחשדו עליו: ר' מאיר אומר כל החשוד על דבר לא דנו ולא מעידו – ואיכא צוין ר' מאיר לתנא קמא, דלר' מאיר זכור כהן שנפל צו מוס כריד שנים מן השוק להעיד עליו, ועד אחד אפילו שאינו כהן צוין מועיל צו. ולתנא קמא דוקא כהן אינו נאמן להעיד על זכורו של כהן, דחיישין לגומלים, אבל שאינו כהן אפילו אחד מעיד נאמן להתירו. ורבן שמעון צוין גמליאל אומר, אפילו צנוי וצניו ציתו של כהן נאמנים. דדוקא איהו גופיה על של עצמו אינו נאמן. ואשתו נמי אינה נאמנת מפני שהיא כגופו. והלכה כרבן שמעון צוין גמליאל:

רע"ב – (ז) היה זכור רודפו כו' הרי זה ישחט עליו – ולא שנו אלא שבעטו בשעת רדיפה. אבל שלא בשעת רדיפה לא: הרשוין לבוא בידי אדם – שיש לומר אדם הטילם צו, כגון נסמיה עינו, נקטעה ידו, נסדקה אזנו: רועים ישראל נאמנים – ישראל הרועה בהמתו של כהן נאמן לומר על המומין שנפלו צבהמתו של כהן שמאליהם אירעו ויאכלנו בעליו הכהן צמומו. ולא חשדין ליה שמא על ידי אדם צא זה המוס צכוונה, ורועה זה משקר וצא להתירו כדי שישחטנו צו כהן ויאכילנו ממנו, שהישראל מותר לאכול מן הזכור בעל מוס כשהכהן נתן לו ממנו, צהכי לא חשדין ליה, דללגימה מועטת כזו לא חיישין שישקר הרועה ויעצור עצירה בעצור הנאת לגימה צלצד: רועים כהנים – רועים שהם כהנים צוין נאמנים כשרועים צהמתן של ישראל, דנחשד האי כהן רועה שהוא עצמו הטיל צו מוס, דמימר אמר האי רועה, לא צציק רבי לדידי ויהציה לכהן אחרינא. והוא הדין דכהן רועה אינו נאמן להעיד על הזכור

(ה) נְאֻמָּן הַבָּהֵן לוֹמֵר הָרְאִיתִי בְּכוֹר זֶה וּבְעַל מוֹם הוּא. הַכֹּל נְאֻמָּנִים עַל מוֹמֵי הַמְּעִשֵׂר. בְּכוֹר שֶׁנִּסְמִית עֵינָיו, שֶׁנִּקְטְעָה יָדוֹ, שֶׁנִּשְׁבְּרָה רִגְלוֹ, הָרִי זֶה יִשְׁחַט עַל פִּי שְׁלֹשָׁה בְנֵי הַכֹּהֲנִים, רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, אֶפְלוּ יֵשׁ שֵׁם עֲשָׂרִים וּשְׁלֹשָׁה, לֹא יִשְׁחַט אֶלְאֵ עַל פִּי מִמְּחָה:

שהוא קבוע. וכהן שהוא מומחה, נאמן לדון על מוס הזכור שהוא קבוע ולהתירו. וכן נאמן הכהן לומר זכור זה נתן לי ישראל צמומו, שהוא עשוי להגלות אס נתנו לו ישראל צמומו אס לוא, ומלתא דעצידא לאגלויי לא משקרי צה אינשי: הכל נאמנים

רע"ב – (ה) הראיתי זכור זה – לחכם, ואמר לי שמוס קבוע הוא, ושוחטו. וצלצד שיהיו לו עדים שלא הטילו צו, שהכהנים חשודים להטיל מוס צזכור כדי למכרו ולהאכילו כחולין. אבל צוין חשודין לאכול דקשים תמימים צחוץ ולומר על מוס עובר

חק לישראל – פרשת דברים יום ה'

אינו נשחט אלא על פי מומחה ואפילו צמם מובהק. דומיא להפרת נדרים שבמקום שיט יחיד מומחה חין שלשה הדיוטות מועילים: אפילו היו שם עשרים ושלשה – אפילו היתה סנהדרין במקום ואין שם אחד שנטל רשות להתיר מומי הצבור, אינו נשחט על פיהם ואפילו צמם מובהק, עד שיהיה שם מומחה. ואין הלכה כר' יוסי:

על מומי המעשר – הכהנים חייבים להפריש מעשר צהמה לישראל. והכל נאמנים לומר על מוס שנעשה צהמת מעשר דלל צכוונה היה, ואפילו הצעלים. מנו דאי צעי קדי ביה מומא צכוליה עדריה קודם שיעשר ונמלא המעשר צעל מוס: שנסמית עינו שנקטעה ידו – דהיינו מוס מובהק: בני הכנסת – כלומר שאינן חכמים. והני מילי במקום שאין יחיד מומחה. אצל במקום שיט יחיד מומחה

(ו) השוחט את הבכור (ומכרו) ונודע שלא הראהו, מה שאכלו אכלו והוא יחזיר להם את הדמים. ומה שלא אכלו, הפשר יקבר והוא יחזיר להם את הדמים. וכן השוחט את הפרה ומכרה ונודע שהיא טרפה, מה שאכלו אכלו ויחזיר להם את הדמים. ומה שלא אכלו, הן יחזירו לו את הפשר והוא יחזיר להם את הדמים. מכרוהו לנכרים או הטילוהו לפלבים, ישלמו לו דמי הטרפה:

להם איסורא, ישלמו לו דמי טריפה כמו שהיא נמכרת בזול, והוא יחזיר להם את המותר. וגבי צכור לא תני מכרוהו לנכרי, צכור תמים אכור בהנאה:

רע"ב – (ו) השחט את הצכור – ומכר מצרכו ונודע ולנו שלל הראהו לחכס: מה שאכלו – הלוקחים אכלו: ויחזיר להם את הדמים – משום קנס, שהאכילם צקר איסור: מכרוהו – הלוקחים לנכרי, הואיל ולא גרס

גמרא – בכורות דף לה' ע"א

פעם אחרת היה כו': וצריכא דאי אשמעינן עובד כוכבים דלא אתי למיסרך אבל קטן דאתי למיסרך אימא לא ואי אשמעינן קטן משום דלא אתי לאיחלופי בגדול אבל עובד כוכבים דאתי לאיחלופי בגדול אימא לא צריכא א"ר חסדא אמר רב קטינא לא שנו אלא דא"ל אלא אם כן היה בו מום אבל אם א"ל אם נעשה בו מום כמאן דא"ל זיל עביד ביה מומא דמי אמר רבא מכדי ממילא הוא מה לי היה מה לי נעשה אלא נעשה נמי ממילא הוא ולא שנא: זה הכלל כל שהוא לדעת אסור: לאיתויי מאי לאיתויי גרמא: שלא לדעת: לאיתויי מסיח לפי תומו:

היה בכור רדפו בעטו ועשה בו מום ה"ז שוחטין עליו: א"ר פפא לא שנו אלא שבעטו בשעת רדיפה אבל לאחר רדיפה לא פשיטא מהו דתימא צעריה הוא דמדכר קא משמע לן איכא דאמרי אמר רב פפא לא תימא בשעת רדיפה אין אבל שלא בשעת רדיפה לא אלא אפילו לאחר רדיפה נמי מאי טעמא צעריה [הוא] דמדכר א"ר יהודה מותר להטיל מום בבכור קודם שיצא לאויר העולם אמר רבא גדיא באודניה אימרא בשפוותיה איכא

חק לישראל – פרשת דברים יום ה'

דאמרי אימרא נמי באודניה אימור דרך צדעיו נפק אמר רבא אכל ולא מיחזי פעי ומיחזי הוי מומא מאי קא משמע לן תנינא החוטין החיצונות שנפגמו ושנגממו הפנימיות שנעקרו מאי טעמא לאו משום דכי פעי מיחזי אמר רב פפא רבא נמי טעמא דמתני' מפרש מאי טעמא נעקרו הוי מומא משום דכי פעי מיחזי:

רש"י על הגמרא

נתכוין: לעריה – מה שרפנו: קודם שיאלץ לאויר העולם – דכור אינו קדוש עד שתקדשו רחם: גדיא באודניה – גדי אזני ארוכות וקודם שיאלץ כל ראשו נראין אזניו ויכול להטיל מוס דכל זמן שלא יאלץ כל ראשו אינו כילוד: אימרא בשיפתיה – שפתיו נראין תחלה ואזניו קשורות ואינן נראות עד שיאלץ כל ראשו: דעיו – טונפל"ש: אכיל ולא מיחזי – אם לבכור יש לו מוס בתוך פיו וכי אכיל לא מיחזי אפילו הכי כי פעי מיחזי הוי מוס שבגלוי ונשחט עליו דאמרי' בפירקין דלקמן (דף לז) דאינו נשחט אלא על מוס שבגלוי: פעי – אועק ופוחח פיו הרבה: חוטין החיצונות – ככי דשיני שקורין ינציב"ה החיצונות אותם שלפנים כנגד חוטמו שניטל שנפגמו מהם מעט: או שנפגמו – שנחתכו ברחבן מלמעלה בעומק ולא חיסרו כלום הוי מוס הואיל ונראו אותן חוטין: פנימיות – שהשיניים הגדולות קבועות בהן שקורין מיישיליר"ש: שנעקרו – לגמרי הוי מוס כדמפרש ואזיל הואיל וכי פעי מיחזי אכל פגימה או גימוס אינו ניכר בהם שהרי חבואות צפה: מאי טעמא – הוי פנימיות מוס אפילו בעיקרה:

דאי אשמעינן עובד כוכבים – להתירו בכור ראשון על ידו משום דליכא למימר אתי האי עובד כוכבים למיסרך ללמד להטיל מוס בקדשים דסירכיה לעובד כוכבים לא איכפת לן שהרי נהוג הוא באיסורא: ולא אתי לאיחלופי בגדול – דמאן דחזי להתירו חכמים במוס הבא לו ע"י תינוקות לא אתי למימר אי שדי גדול מומא מיסתרי דגדול בקטן לא מיחלף: לא שנו – דמותר הבכור ע"י העובד כוכבים: אלא דאמרו ליה – לקסדור אינו נשחט אלא א"כ היה בו מוס דמשמע שיפול בו מוס ממילא דליכא למימר דמדבריהם למד עובד כוכבים דניחא להו שיפיל בו מוס: נעשה – משמע ע"י אדם: ממילא הוא – שלא היה יודע העובד כוכבים שיהא מותר על ידו ולא להתיר נתכוין: גרמא – אם הניח צלק ודבילה ע"ג אוזן הבכור כדי שיבא הכלב ויטלנו: מסיח לפי תומו – שלא שאלס קסדור מה טיבו אלא הם עצמן מסיחין לפי תומם ואומרים ראה לא ישחט זה לעולם אלא ע"י מוס ולא נתכונו לכך שיטיל בו מוס: היה בכור – איל מנגח רודפו לאדם לנחו ובעטו אדם לבכור ועשה בו מוס: ישחט עליו – ואפי' כהן לפי שלהלכתו

זוהר חדש – ד"א דף ע"א ע"א

פְּתָחוּ אֵינְהוּ וְאֶמְרִי, (איכה א) אֵיכָה יִשְׁבֶּה בְּדַד הָעִיר, פְּתִיב (ישעיה כב) פִּי יוֹם מְהוּמָה וּמְבוֹסָה וּמְבוּכָה וְגו'. פִּי יוֹם. חַד יוֹמָא אֵית לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,

חק לישראל – פרשת דברים יום ה'

רחימא דנפשיה, כלילא מכל שאר יומין, שית יומין כליין ביה, והוא כללא דכלהו. ועל דאסגיאנו חובין, אסתלק לעילא, לבי עלמא דחיי: כהין מתחות שפולי משכנא, קם יומא דמרירו, יומא דבכיה, יומא דצערא, יומא דאיכרי מהומה ומבוסה ומבוכה, ועאל בגו משכנא, ושיצי וסאיב. ורבונא דמשכנא, אזל וערק ואתתרו מגו מותביה לגו טורא דלבר, ולגו טורא דחרוב, ומשכנא אתחרב: לבתר, נחת ההוא יומא עילאה, דאסתלק, שאל על משכניה, והא אתחרב. עאל ואשגח על מארי דמשכנא, מטרוניתא רחימתא דנפשיה, והיא אתתרכת וערקת, וכל בניינה סתיר. פדון שארי למגעי, גועא פתר גועא, בנהימו דתרנגולא על נוקביה. הדא הוא דכתיב, (שם) מקרקר קר, נהימו דתרנגולא. קיר, רבון שליטא: ושוע אל ההר, עביד שועה וצווח לגבי טורא, דערקת תמן מטרוניתא. עביד שוע צווח וקרי בנהימו דבכיה איכה. איכה רחימתא דנפשיה, איכה שפנינתי שלימתי, איכה יחידתא דילי, דאתיחדא עמי ביחודא. איכה דהוית נטלא בכל יומא, חמש ועשרים אתון דיחודא, ואתקריאת כ"ה על דא: אחתי ברתי אמי, לאן אזלת, לאן פנית למיהו. אנו דשמעין בכל יומא קרקורא דא דרבונא, לן יאות למכפי, לן יאות למספר, לן יאות למפתח איכה. איכה ישבה בדר וגו':

הלכה – הרמב"ם הלכות תפילה פרק יג'

(א) המנהג הפשוט בכל ישראל שמשלימין את התורה בשנה אחת מתחילין בשבת שאחר חג הסוכות וקורין בסדר בראשית בשניה אלה תולדות בשלישית ויאמר יי אל אברם וקוראין והולכין על הסדר הזה עד שגומדין את התורה בחג הסוכות ויש מי שמשלים את התורה בשלש שנים ואינו מנהג פשוט: (ב) עזרא תיקן להם לישראל שיהו קורין קללות שבספר ויקרא קודם עצרת ושכמשה תורה קודם ראש השנה והמנהג הפשוט שיהו קוראין במדבר סיני קודם עצרת ואתחנן אחר תשעה באב אתם נצבים קודם ראש השנה צו את אהרן קודם הפסח בשנה פשוטה לפיכך יש שבתות שקורין שחרית שני סדרין כגון אשה כי תזריע וזאת תהיה תורת המצורע אם בחקותי עם בהר סיני וכיוצא בהן כדי שישלימו בשנה ויקראו אותן הסדרים בעונתן:

לע"נ

זאב וזיים בן שרה, משה דוד בן סוזנה מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סוזנה מלכה בת שמואה, דינאלה פורטוזנה בת רואל, צדיקה בת שרה ז"ל.